

# ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.147+614.254.3+612.017  
DOI 10.11603/me.2414-5998.2017.2.7831

**О. І. Дрогомерецька, Г. М. Курилів, В. В. Мигович**

*ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”*

## ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ ІМУНОЛОГІЇ

**O. I. Drohomeretska, H. M. Kuryliv, V. V. Myhovych**

*SHEI “Ivano-Frankivsk National Medical University”*

## INNOVATIVE METHODS WITHIN MEDICAL FACULTY STUDENTS’ INDIVIDUAL WORK ARRANGEMENT DURING CLINICAL IMMUNOLOGY COURSE STUDY

**Мета роботи** – вдосконалення організації самостійної роботи студентів медичного факультету з використанням інтерактивних методів педагогіки.

**Основна частина.** У даній статті розглядається методика інноваційного способу організації самостійної роботи студентів медичного факультету під час вивчення курсу імунології. Детально описано методiku застосування кейс-методу, прес-методу, їх можливості та переваги. У статті показано особливості побудови ситуаційних завдань, класифікацію і види демонстрації кейсів, висвітлена проблема інтерактивності та доцільності використання даних методів під час навчання студентів-медиків.

**Висновок.** Інтерактивні методи організації самостійної роботи є альтернативними до традиційних семінарських занять ефективними формами навчання, що покращують успішність засвоєння нового матеріалу студентами.

**Ключові слова:** навчальний процес; кейс-метод; прес-метод; метод “мозкового штурму”; інтерактивні методи.

**The aim of the study** – the improvement of medical students’ independent work arrangement using interactive methods of pedagogy.

**The main body.** The technique of medical students’ independent work innovative way of arrangement during Immunology course study is covered in the article. Case method and press method application methodology, their capacity and advantages are specified. The features of case problems development, classification and types of case demonstration are represented in the article; the issue of interactivity and motivation for the use of these methods during teaching medical students is covered.

**Conclusion.** Interactive methods of individual work arrangement are an alternative to traditional seminars classes effective mode of study, which improve retention of new material by students.

**Key words:** educational process; case method; press method; brainstorming technique; interactive methods.

**Вступ.** Із метою інтеграції України до загальноєвропейського інтелектуально-освітнього та науково-технічного середовища актуальним є впровадження європейських норм і стандартів в освіті та науці. Від напрямку й ефективності освіти залежить перспектива розвитку людства. Для підвищення ефективності вивчення наукової інформації та якості знань, формування компетентності студентів на сьогодні великого значення набувають інноваційні методи навчання [1, 6]. Нині не розроблено універсальних методик, спрямованих на досягнення вищесказаного, тому неабиякого значення надається ефективній співпраці та взаємодії між науково-педагогічним ко-

лективом і студентами, вмінню педагога підібрати методи навчання та використовувати їх індивідуально для кожного студента. Останнє вимагає від викладачів вищих навчальних закладів високої кваліфікації, професіоналізму та орієнтації на індивідуальне формування у студентів професійних навичок [5]. Для цього потрібно створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність [2, 3].

Із цього погляду, цікавим є застосування технології формування клінічного мислення кейс-методом. Кейс-метод (від англ. – випадок, ситуація) – метод активного проблемно-ситуативного аналізу, оснований на навчанні шляхом вирішення конкретних

© О. І. Дрогомерецька, Г. М. Курилів, В. В. Мигович

завдань-ситуацій. Це активний метод навчання, інструмент, що дозволяє застосувати теоретичні знання до розв'язання практичних завдань. Основні складові цього методу – це обговорення та дискусія. До функцій кейсу належать: активізація студентів, розвиток аналітичних і комунікативних здібностей при залишенні їх один на один із реальними ситуаціями [1, 4].

**Мета роботи** – вдосконалення організації самостійної роботи студентів медичного факультету з використанням інтерактивних методів педагогіки.

**Основна частина.** Для урізноманітнення навчального процесу на кафедрі внутрішньої медицини № 1, клінічної імунології та алергології ім. акад. Є. М. Нейка ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет” було запропоновано використання кейс-методу на медичному факультеті під час вивчення курсу імунології. Прикладом такого заняття стало поглиблене вивчення основних симптомів та синдромів в імунології та первинних імунодефіцитів. Перед початком заняття студенти повинні були прочитати призначену літературу та підготувати перші питання із теми кейсу до отримання нової інформації щодо клінічних випадків (заочна частина). Упродовж заняття обговорювалися основні прояви імунологічної патології та розглянуті три клінічні випадки вроджених імунодефіцитних захворювань на базі імунологічних ліжок нефрологічного відділення обласної клінічної лікарні (очна частина). Серед студентів із найкращими знаннями було обрано двох “викладачів”, кожен із яких й очолив свою команду у кількості п'ять чоловік у кожній. Педагог заздалегідь надав студентам-викладачам більше інформації щодо клінічних випадків із метою можливості ними спрямовувати свою групу студентів упродовж обговорення біля ліжка хворого. Студенти кожної групи збирали скарги, анамнез захворювання та життя, проводили фізикальне обстеження пацієнта, а студенти-викладачі надавали їм потрібну інформацію, що стосувалася лабораторно-інструментального дообстеження конкретного хворого. Після цього студенти повинні були вказати клінічний діагноз та пояснити механізми основних симптомів. Важливим є те, що студенти прагнули визначити можливі причини виникнення виявлених симптомів, базуючись на теоретичних знаннях із клінічної імунології.

Отже, застосування кейс-методу дає можливість студентам поєднати теоретичну підготовку та прак-

тичні вміння, необхідні для майбутньої професійної діяльності. Він дозволяє проявити ініціативу, відчути самостійність, оволодіти практичними навичками, формує позитивну мотивацію до навчання. При цьому розвиваються процеси сприйняття, пам'яті, уваги, уваги, забезпечується формування таких інтелектуальних умінь, як аналіз, уміння порівнювати, виділяти головне.

Ще одним прикладом застосування інтерактивних методик, розрахованих на вдумливий, творчий процес, на постановку проблеми та пошук її рішення, є прес-метод.

Прес-метод використовується під час вивчення нового матеріалу. Можна використовувати такі питання:

1. За яких умов в організмі людини синтезуються IgA, IgM, IgG, IgD, IgE?

2. Які з імуноглобулінів є найбільш активними при первинному інфікуванні організму, у фазу гострого запального процесу?

3. Які з імуноглобулінів активно діють при вторинному інфікуванні організму, у фазу хронічного запального процесу?

4. Які Ви знаєте симптоми, що наявні при імунній патології?

5. Класифікація первинних імунодефіцитів.

Для перевірки отриманих знань може використовуватись метод “мозкового штурму”, який потребує лаконічної, точної, швидкої відповіді. Проводиться усне опитування слабших студентів (I команда), а сильнішим студентам (II команда) пропонується письмове розв'язання запропонованих завдань.

Запитання 1-ї команди:

1. Що таке первинні імунодефіцити?

2. Що виступає тригерними механізмами для формування імунодефіцитів?

3. Які антенатальні фактори можуть призводити до розвитку вродженого імунодефіциту?

4. Які пренатальні фактори можуть призводити до розвитку вродженого імунодефіциту?

5. Яка роль імуноглобулінів у формуванні первинних гуморальних імунодефіцитів?

6. Яка роль тимуса у формуванні дефіцитів клітинної ланки імунітету?

7. Дефіцит якого ферменту має місце при хворобі Брутона?

8. При якому виді імунодефіциту у хворих буде наявна атаксія-телеангіектазія?

9. При якому виді імунодефіциту у хворих будуть наявні “холодні” абсцеси?

10. Дефіцит якого компонента комплементу викликає вроджений ангіоневротичний набряк?

Запитання для 2-ї команди:

1. Проаналізуйте рівні імуноглобулінів у хворих:

- А) на хворобу Брутона;
- Б) із загальним варіабельним імунодефіцитом;
- В) із селективним імунодефіцитом IgA.

2. Проведіть диференційну діагностику між агамаглобулінемією та загальним варіабельним імунодефіцитом, особливу увагу звертаючи на дебют захворювання та функціонування периферичних органів імунної системи.

3. Опишіть клінічну картину синдрому Віскота – Олдріджа.

Для активації пізнавальної діяльності студентів використовуються рольові ігри. Особливо цікаво їх використовувати під час виконання роботи з хворими, коли використовується колективно-групове навчання. Таке навчання об'єднує студентів у малих групах і вони працюють над спільною метою – правильною постановкою попереднього діагнозу та вирішенням тактики лікування. Кожен студент у групі має свої обов'язки: спікер – керівник, пропонує хід збору анамнезу; секретар – веде записи; лаборант – проводить аналіз лабораторних та інструментальних методів дослідження; доповідач – чітко висловлює думку групи. Після завершення

збору всієї інформації студенти колективно обмірковують результати і формують попередній діагноз та вибір тактики лікування.

Такого роду рольові ігри допомагають формувати у студентів комунікативні здібності, самостійне мислення. До комунікації залучаються всі учасники гри. Завершення відбувається аналізом результатів, які найбільш значущі для практики.

Інтерактивні методи використовуються на різних етапах заняття: під час вивчення нового матеріалу, роботи з хворими, формування вмінь і навичок. Викладач виступає як керівник розумової діяльності студентів.

**Висновки.** Застосування інтерактивних методів викладання дає можливість студентам поєднати теоретичну підготовку та практичні вміння, необхідні для майбутньої професійної діяльності. Вони стимулюють індивідуальну активність студентів, формують розвиток працьовитості та креативності, формують готовність взяти на себе відповідальність за результати власного аналізу ситуації та за роботу всієї групи.

Залучення інноваційних технологій у педагогічний процес є перспективним, оскільки підвищує зацікавленість до засвоєння нового матеріалу та формує позитивну мотивацію до навчання.

### Список літератури

1. Бобохужаев Ш. И. Инновационные методы обучения: особенности кейс-стади метода обучения и пути его практического использования / Ш. И. Бобохужаев, З. Ю. Юлдашев. – Ташкент : IQTISOD-MOLIYA, 2006. – 88 с.

2. Горшунова Н. К. Инновационні технології в підготовці лікаря в системі безперервної професійної освіти / Н. К. Горшунова // *Фундаментальні дослідження*. – 2009. – № 2. – С. 87–88.

3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 450 с.

4. Покушалова Л. В. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обуче-

ния студентов / Л. В. Покушалова // *Молодой ученый*. – 2011. – Т. 2, № 5. – С. 155–157.

5. Сибірцев В. Професійна компетентність учасників інноваційного навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі / В. Сибірцев // *Теорія та методика управління освітою*. – 2010. – № 3. – С. 1–10.

6. Філоненко М. М. Психолого-педагогічна готовність викладача ВМНЗ в інноваційних умовах освіти / М. М. Філоненко // *Гуманітарний вісник. Дод. 1 до вип. 27, т. II (35) : Тематичний випуск “Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”*. – К. : Гнозис, 2012. – С. 333–339.

### References

1. Bobokhuzhayev, Sh.I., & Yuldashev, Z.Yu. (2006). *Innovatsionnyye metody obucheniya: osobennosti keys-stadi metoda obucheniya i puti ego prakticheskogo ispol'zovaniya [Innovative teaching methods: features of the case study method of teaching and ways of its practical use]*. Tashkent: IQTISOD-MOLIYA [in Russian].

2. Horshunova, N.K. (2009). *Innovatsiini tekhnolohii v pidhotovtsi likaria v systemi bezperervnoi profesiinoi osvity [Innovative technologies of doctor training within the system of continuous professional education]*. *Fundamentalni doslidzhennia – Fundamental studies*, 2, 87-88 [in Ukrainian].

3. Ortynskiy, V.L. (2009). *Pedahohika vyshchoyi shkoly [Pedagogy of high school]*. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury [in Ukrainian].

4. Pokushalova, L.V. (2011). Metod case-study kak sovremennaya tekhnologiya professional'no-oriyentirovannogo obucheniya studentov [Case-study method as a modern technology of professionally oriented students' learning]. *Molodoy uchonyy – Young Scholar*, 2(5), 155-157 [in Russian].

5. Sybirtsev, V. (2010). Profesiina kompetentnist uchasnykiv innovatsiinoho navchalno-vykhovnoho protsesu u vyshchomu navchalnomu zakladi [Professional competency of innovative educational process participants

at higher educational institution]. *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu – Theory and Methodology of Education Management*, 3, 1-10 [in Ukrainian].

6. Filonenko, M.M. (2012). Psykholoho-pedahohichna hotovnist vykladacha VMNZ v innovatsiinykh umovakh osvity [Psychological and pedagogical readiness of the higher medical education teacher in innovative terms of education]. *Humanitarnyy visnyk. Tematychnyy vypusk “Vyshcha osvita Ukrainy u konteksti intehratsii do yevropeyskoho osvitnoho prostoru” – Humanities Bulletin. Special Issue “Higher Education of Ukraine in the Context of Integration into European Educational Environment”, II (35)*, 333-339 [in Ukrainian].

Отримано 20.03.17

Електронна адреса для листування: [vira.myg@gmail.com](mailto:vira.myg@gmail.com)